

ضربه امارات به اجرای هدفمندی یارانه‌ها!

یک‌بار دو تن از وزرای اماراتی همراه با رئیس کل بانک مرکزی‌شان، بدون دعوت ما به تهران آمدند و از آنجا که ما اقدامات مقابله جویانه در پیش گرفته بودیم، آنها متوجه شده بودند که ما کانال‌های دیگری را در سایر کشورها ایجاد کرده‌ایم. لذا برای اینکه از سایر کشورها عقب نمانند، سریعاً مشکل را برطرف کردند

بنده اطلاع دارم که حتی در حین انجام مذاکرات هسته‌ای، مذاکره کننده ارشد قبلی ایران در جلسات به طرف مقابل گفته بود: «شما فکر می‌کنید با اعمال تحریم‌ها می‌توانید ایران را تحت فشار قرار دهید. ما هدفمندی را در کشورمان با اقتدار اجرا کرده‌ایم.» لذا با توجه به آنچه گفتم برنامه ما این بود که بهترین زمان برای آغاز هدفمندی انتخاب شود که به نظر خودم آبان‌ماه بهترین زمان برای اجرا بود که بنا به دلایلی که ذکر شد هدفمندی در همان ماه آغاز نشد. ضمن اینکه من همیشه معتقد بودم زمان اجرا باید سری بماند. اگر خاطرتان باشد آن زمان هر کس از من زمان اجرای هدفمندی را می‌پرسید سکوت می‌کردم یا جواب روشنی نمی‌دادم

گزارش

سیدشمس‌الدین حسینی، وزیر امور اقتصادی و دارایی دولت‌های نهم و دهم در جلد نخست کتاب محرمانه‌های اقتصاد ایران، زوایای پنهانی از اجرای طرح هدفمندی کردن یارانه‌ها را بیان کرده است. از نحوه تصمیم‌گیری تا تعیین رقم یارانه نقدی و همچنین مخالفت‌ها و موافقت‌ها در دولت و مجلس. در این شماره وی، از نگرانی آمریکایی‌ها درباره اجرای این طرح بزرگ اقتصادی در کشور یاد کرد و همچنین از شوک ارزی وارد شده به کشور توسط امارات در آن سال‌ها نیز سخن گفته است.

یکی از موضوعاتی که همواره ذهن مرا درباره هدفمندی به خود مشغول کرده، دفاع آقای پژویان از هدفمندی است. آقای پژویان از جمله اقتصاددانانی بود که در قبل، بعد و حین اجرای قانون به شدت از آن دفاع کرد و حاضر شد حتی با منتقدان هدفمندی از جمله حسین راغفر، فرشاد مؤمنی، محسن رنانی و... منظره کند. سؤال مشخص من این است، آیا دولت به آقای پژویان مأموریتی در این باره داده بود و آیا پژویان از سوی دولت برای این کار انتخاب شده بود؟

به هیچ وجه. دکتر پژویان بر اساس اعتقاد و نگاه خودش این کار را می‌کرد، وگرنه، مأموریتی در این زمینه از سوی دولت به او محول نشده بود و برای انجام مناظره‌ها هم هیچ حقوقی از دولت دریافت نمی‌کرد. اما بنده می‌دانم کسانی بودند که برای مخالفت با هدفمندی، هم مأموریت داشتند و هم حقوق دریافت می‌کردند. بخش قابل توجهی از توسعه نظام آماری در کشور در حوزه آمار بودجه خانوار توسط آقای پژویان صورت گرفته است. بنده زمانی که در سازمان برنامه و بودجه بودم، به عینه از نزدیک می‌دیدم که وی چه

مشاوره‌های مفیدی به مرکز آمار ایران برای ایجاد پایگاه‌های اطلاعاتی می‌دادند، ولی متأسفانه شرایط در کشور ما به گونه‌ای است که عده‌ای به راحتی دیگران را تخریب می‌کنند. ضمن اینکه ما برای این کار یک گروه مشاوره داشتیم و اعضای این گروه صرفاً محدود به آقای پژویان نبودند. اما به هر حال وی، وزن بیشتری در محافل آکادمیک و دانشگاهی داشته و دارد. حتی من اطلاع دارم که از اعضای فعال دولت یازدهم بودند و در جلسات خصوصی و کلاس‌های درس، آقای پژویان از هدفمندی حمایت می‌کردند، ولی به هر دلیلی حاضر نبودند این دفاع و حمایت را علنی کنند.

● اجرای قانون هدفمندی یارانه‌ها، در تاریخ ۲۷ آذر ۸۹ آغاز شد. سؤال این است، چرا انتهای آذرماه را برای آغاز هدفمندی انتخاب کردید؟

یکی از سؤالاتی که برای ما مطرح بود، انتخاب بهترین ماه از سال برای آغاز اجرای هدفمندی بود. به قول فرنگی‌ها دنبال این بودیم تا ماهی را انتخاب کنیم که اثرات تقویمی تورم ناشی از هدفمندی در آن ماه حداقل باشد. برای مثال اینغدغه

وجود داشت که اگر در ماه‌های گرم سال، اجرای هدفمندی را آغاز کنیم، به دلیل مصرف بالای برق به افراد ساکن در مناطق جنوبی کشور فشار خاصی وارد شود، یا در ماه‌های سرد سال اگر اجرا شود ممکن است به لحاظ افزایش مصرف انرژی گاز در مناطق سردسیر فشار مضاعفی در کشور به وجود آید. بررسی‌های ما حکایت از این داشت که بعد از پایان همراه و خصوصاً آبان، بهترین زمان برای آغاز اجرای هدفمندی است. اما وقتی دولت قصد داشت اجرای هدفمندی را آغاز کند، یک‌باره از طریق کشور امارات اولین شوک ارزی تحریمی به ایران تحمیل شد یعنی تحت فشار امریکایی‌ها، امارات در تبدیل منابع ارزی ما محدودیت ایجاد کرد. تردیدی نیست امریکایی‌ها، فعالیت‌های اقتصادی ما را به خوبی رصد می‌کردند.

مصاحبه مستندی از خانم هیلاری کلینتون می‌خواندم که وی ابراز نگرانی کرده بود که اگر ایرانی‌ها هدفمندی را اجرا کنند، یکی از اهرم‌های فشار غرب در خصوص تحریم فروش فرآورده‌های بنزین و نفت گاز از دست می‌رود، یعنی هدفمندی در خارج از مرزها نیز مخالفانی داشت. به هر حال اجرای

هدفمندی مواهب استراتژیک بسیار مهمی به همراه داشت. اینکه شما از کشوری که در سال ۵ میلیارد دلار فرآورده وارد می‌کند به کشوری با ۵۰۰ میلیون دلار واردات فرآورده برسید یا از واردکننده برق به صادرکننده برق تبدیل شوید، اتفاق بسیار مهمی است. یکی از مهم‌ترین گام‌هایی که در کشور تاکنون در راستای اقتصاد مقاومتی برداشته شده، هدفمندی است. حالا بعضی‌ها با چرتکه‌های خودشان حساب و کتاب می‌کنند و کمتر وارد مباحث زیربنایی می‌شوند. من از این افراد درخواست می‌کنم که به این مسائل توجه بیشتری کنند. ما در دببناخته‌ترین تحلیل‌ها، شاید در تراز نقدینگی دچار مشکلاتی شده باشیم، اما در تراز اقتصادی و حسابداری هدفمندی مشکلی نداشتیم. آمار و اطلاعات این ادعای بنده به صورت مستند وجود دارد. کما اینکه وقتی دولت یازدهم مدعی است که در سال ۹۲ از قانون تخطی نکرده و کسری هم نداشته، اثبات می‌کند که چنین مشکلی در کشور وجود نداشته است.

● یعنی اگر در امارات آن اتفاق نمی‌افتاد، قرار بود هدفمندی آبان ماه آغاز شود؟

بر اساس برنامه‌ریزی‌هایی که صورت گرفته بود، قرار بود هدفمندی در آبان ماه آغاز شود. اما وقتی شوک ارزی اتفاق افتاد، اقدامات زیادی از سوی دولت صورت گرفت. گروهی از همکاران بانکی با سفر به برخی از کشورها، کانال‌هایی در آن کشورها ایجاد کردند. تجربه جالبی که از آن روزها به یاد دارم، این است که

یک‌بار دو تن از وزرای اماراتی همراه با رئیس کل بانک مرکزی‌شان، بدون دعوت ما به تهران آمدند و از آنجا که ما اقدامات مقابله جویانه در پیش گرفته بودیم، آنها متوجه شده بودند که ما کانال‌های دیگری را در سایر کشورها ایجاد کرده‌ایم. لذا برای اینکه از سایر کشورها عقب نمانند، سریعاً مشکل را برطرف کردند. برای همین در آن مقطع یعنی تابستان ۸۹ با اینکه قیمت از به بیش از ۱۲۰۰ تومان رسید اما مسأله مدیریت شد. از طرفی دولت نمی‌خواست اجرای هدفمندی در زمستان شروع شود. به یاد دارم در دهه اول محرم سال ۸۹، برخی اعضای دولت در روزهای تاسوعا و عاشورا، نیز سرکار بودند. در اتاق جلسات وزرا، کارشناسان، حتی فرماندهان نظامی و انتظامی از مباحث مطرح شده مطلع می‌شدند. در یکی از این جلسات آقای ضرغامی رئیس وقت صدا و سیما به بنده گفت: «آقای حسینی دیگه هدفمندی را اجرا کنید، مردم میگن چرا پس دولت انجام نمی‌ده، من نگرانم این موج برگردد.»

به هر حال صداوسیما هم بار سنگینی را روی دوش خودش حس می‌کرد. گرچه معتقدم بیشترین بار هدفمندی روی دوش شخص احمدی‌نژاد بود و وی با تمام وجود در مسأله هدفمندی حضور داشت.

● نگاه غرب و مراکز پژوهشی - مطالعاتی غرب به اجرای هدفمندی در ایران چگونه بود؟ تحلیل شما از مواضع غربی‌ها درباره هدفمندی چیست؟ وقتی هدفمندی اجرا شد به

